

Huvudman

Uppsala Montessoriskola AB, org.nr 556552-7354

eva@uppsalamontessori.se

Ärendet

Tillsyn av grundskoleverksamheten vid Uppsala Montessoriskola i Uppsala kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Uppsala Montessoriskola AB att senast **fredag den 25 oktober 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande tillgång till elevhälsa, garantin för tidiga stödinsatser och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Uppsala Montessoriskola AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Uppsala Montessoriskola AB ska vidta följande åtgärder

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Tillgång till elevhälsa

1. Se till att det finns tillgång till kurator för psykosociala insatser inom elevhälsan. Huvudmannen ska inkomma med anställningsavtal alternativt uppdragsavtal samt underlag som visar kuratorns utbildningsbakgrund (2 kap. 25 § skollagen).

Stöd

Garantin för tidiga stödinsatser

1. Se till att ansvarig förskollärare och lärare samråder med specialpedagogisk kompetens vid särskild bedömning, planering av stöd och dess uppföljning. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när samråd har ägt rum under perioden 19 augusti – 18 oktober 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 4 a § skollagen).

Särskilt stöd

1. Rektorn ska se till att starta en utredning avseende elev 1:s (elevförteckning, aktbilaga 10) behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum som utredningen har startats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
2. För varje utredning om särskilt stöd som avslutas ska rektorn för skolenheten eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Samtliga beslut gällande åtgärdsprogram som fattats under perioden 19 augusti – 18 oktober 2024 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:1806) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Uppsala Montessoriskola i Uppsala kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Uppsala Montessoriskola följer gällande bestämmelser om tillgång till elevhälsa, garantin för tidiga stödinsatser och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever i årskurs 3, intervjuer med lärare, lektionsobservationer samt intervjuer med personal inom elevhälsan och rektorn mellan den 5 mars 2024 och 18 mars 2024. Kompletterande samtal med rektorn har ägt rum den 13 maj 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat anställningsavtal och lärarlegitimationer för samtlig undervisande personal samt anställningsavtal och uppdragsavtal för personal inom elevhälsan, hyresavtal för skolenhet och idrottshall, timplan, klasslistor och klassscheman för förskoleklass-årskurs 3, resultaten på nationella prov för årskurs 3 år 2023, tjänstefördelning samt läsårsplan. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tillgång till elevhälsa

Under Skolinspektionens tillsyn har rektorn inkommit med anställningsavtal och uppdragsavtal för professioner inom elevhälsan vid Uppsala Montessoriskola. Handlingarna visar att det inte finns någon kurator på plats

eller som arbetar mot skolan. På frågan om Uppsala Montessoriskola har tillgång till en kurator svarar rektorn att de inte har det samt att det inte heller funnits någon kurator på skolan sedan de stängde ner mellanstadiet inför läsåret 2015/16.

Lärare uppger i intervju att de har en skolsköterska på plats samt att skolpsykolog och specialpedagog kommer att anställas. Av resterande handlingar framgår att det finns en skolläkare anställd sedan september 2023, en skolsköterska finns tillgänglig från och med november 2023, skolpsykolog finns tillgänglig från och med april 2024 samt att en specialpedagog är anställd från och med februari 2024. Skolinspektionen har inom ramen för tillsynen endast kunnat intervjua skolsköterskan och specialpedagogen om elevhälsans arbete då övriga professioner inte funnits tillgängliga. Vid tiden för Skolinspektionens besök på skolan den 5 mars 2024 har specialpedagogen ännu inte varit ute i verksamheten.

I intervjuer med såväl elever, lärare som rektor framkommer att det funnits en skolsköterska tillgänglig på skolan även för tiden innan den nya skolsköterskan tillträdde sin tjänst. Rektorn uppger vidare att skolan har haft ett visst samarbete med Uppsala kommuns elevhälsa men att kommunen sa upp avtalen med friskolorna i maj 2023. Friskolorna i kommunen har nu därför gått ihop för att dela skolläkare och medicinskt ledningsansvar.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 25 § skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen kan konstatera att det inte finns tillgång till en kurator på Uppsala Montessoriskola och att det inte heller funnits någon sådan profession under en längre tid. Skolinspektionen bedömer därför att Uppsala Montessoriskola inte uppfyller författningarnas krav vad gäller tillgång till psykosocial kompetens i form av kurator vilket utgör en brist.

Utredningen visar även att specialpedagog och skolpsykolog kommit på plats under våren 2024. Uppsala Montessoriskola har därför inte haft tillgång till samtliga professioner inom elevhälsan under i vart fall innevarande läsår. Att det saknas professioner inom elevhälsan innebär att samtliga insatser som huvudmannen är skyldig att tillhandahålla inte kan erbjudas eleverna.

Stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Garantin för tidiga stödinsatser

Lärare uppger att vissa elevers behov av extra stöd i läsning har identifierats under höstterminen 2023 genom de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass och de nationella bedömningsstöden i årskurs 1. Därefter har rektorn och två lärare, utifrån resultaten, diskuterat fram ett stöd i form av lästräning. Lärare uppger vidare att specialpedagogisk kompetens inte deltagit i de diskussioner som de likställer med en särskild bedömning av elevers kunskapsutveckling vilka föranlett stödinsatsen i fråga.

Särskilt stöd

Av de handlingar som rektorn inkommit med inför Skolinspektionens tillsyn framgår att Uppsala Montessoriskola inte har några aktuella åtgärdsprogram. Vissa lärare uppger i intervju att de inte haft någon elev med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Samtliga lärare uppger vidare att det aldrig hänt att extra anpassningar visat sig vara otillräckliga för att eleverna ska nå kunskapskraven. Det har därför inte heller gjorts någon utredning om särskilt stöd vid Uppsala Montessoriskola som Skolinspektionen har kunnat ta del av. Lärarna säger samtidigt att flera elever i årskurs 1 och 2 har individuell lästräning. Rektorn uppger att det är totalt 24 elever i förskoleklass, årskurs 1 och årskurs 2 som har en sådan insats. Elev 1 i årskurs 2 har haft insatsen sedan årskurs 1.

Rektorn säger vidare att läsinsatsen äger rum på lektioner som i schemat är benämnda som individuellt arbete. Insatsen bedöms av lärare och rektor som en extra anpassning för aktuella elever. Enligt ansvarig lärare startade lästräningen efter höstlovet 2023 och genomförs alltså två gånger i veckan för de elever vars behov kvarstår. Rektorn säger att det gjordes en utvärdering av insatsen vecka 7, 2024. Vid en utvärdering går lärare och rektor igenom hur insatsen fungerar för eleverna och om det är någon elev som inte längre behöver den.

Gällande elev 1, uppger rektorn att denna elev haft insatser i form av lästräning, extra förklaringar på alternativa sätt samt mer tid med lärare alltsedan elevens behov uppmärksammades i årskurs 1. Dessa insatser är dokumenterade men det har inte fattats något formellt beslut om åtgärdsprogram. Vårdnadshavare är involverade och möten hålls som även de dokumenteras. Rektorn säger att hen inte är säker på om eleven kommer att klara de nationella proven och kunskapskraven i årskurs 3. Rektorn uppger vidare att de inom kollegiet diskuterar elevens insatser löpande. Ingen utredning om elevens behov av särskilt stöd har gjorts.

Rättslig reglering

Garantin för tidiga stödinsatser

Enligt 3 kap. 4 a § skollagen ska ansvarig förskollärare eller lärare samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 4 §, planering av stöd som anges i 5 § när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, och uppföljning enligt 4 b §. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens.

Särskilt stöd

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår följande. Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den

ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår följande. Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 4 § skollagen, 8 kap. 2–3 §§, 9 kap. 20–22, 22 b–22 c §§ skolförordningen (2011:185), Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklass (2019:16), Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan (2016:66) samt Skolverkets föreskrifter om nationella prov i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan framgår bland annat att förskollärare och lärare ska använda de nationella kartläggningsmaterialen i

förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår följande. I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900); 31 § om dokumentation av beslut, 32 § om motivering av beslut samt 33 § om underrättelse om innehållet i ett beslut och hur ett överklagande går till.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Härvid har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [SKOLFS 2010:37])

I förarbetena till skollagen, prop. 2013/14:160, anges att stöd i form av extra anpassningar är till exempel att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier. Det kan till exempel ske med hjälp av ett särskilt schema över skoldagen, extra tydliga instruktioner eller stöd för att sätta igång arbetet. Även hjälp med att förstå texter, att förklara ett ämnesområde på annat sätt eller extra färdighetsträning inom ramen för den ordinarie undervisningen, såsom lästräning eller mattestugor, är att anse som stöd i form av extra anpassningar. Till stöd i form av extra anpassningar hör även enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid, till exempel två månader. Likaså kan särskilda läromedel eller utrustning i form av till exempel tidsstöd, dvs. hjälpmedel för att förstå och passa tider, samt digital teknik med anpassade programvaror som huvudregel anses falla inom ramen för stöd i form av extra anpassningar (...) Det rör sig således om insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen. Även insatsernas omfattning och varaktighet måste beaktas. Enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid kan, som ovan nämnts, vara att betrakta som stöd i form av extra anpassningar medan mer omfattande eller regelbundna specialpedagogiska insatser utgör särskilt stöd (s. 21).

Skolinspektionens bedömning

Garantin för tidiga stödinsatser

Skolinspektionen kan konstatera att det är en brist att samråd med specialpedagogisk kompetens inte har ägt rum inför att stödinsatser för elever har satts in.

Särskilt stöd

Utredningen visar att Uppsala Montessoriskola har insatser för elever med behov av extra hjälp som de benämner som extra anpassningar. Det framgår dock att de elever som fått individuell lästräning har haft insatsen sedan november 2023 och som för vissa alltjämt kvarstår. Rektorn uppger att skolan gjorde en utvärdering vecka 7, 2024 då det visade sig att några elever inte längre behövde insatsen i fråga. För dessa elever har lästräningen ändå pågått i tre månader. Den tidsaspekten tillsammans med dess karaktär tyder på att insatsen snarare utgör ett särskilt stöd än en extra anpassning.

Utredningen visar även att det inte görs några regelrätta utredningar för att konstatera vilka behov eleverna har av särskilt stöd annat än att skolan använder det nationella kartläggningsmaterialet och bedömningsstöden i förskoleklass och årskurs 1. Utredningen visar att elever som identifieras ha ett behov av stöd diskuteras på möten där lärare och rektor deltar. Det fattas däremot inte några formella beslut om åtgärdsprogram.

Skolinspektionen kan konstatera att det är en brist att Uppsala Montessoriskola inte fattar några beslut om åtgärdsprogram vilket fråntar vårdnadshavare möjligheten att överklaga beslut att upprätta eller att inte upprätta åtgärdsprogram.

En specifik elev, elev 1 i årskurs 2, har haft insatser sedan årskurs 1, däribland individuell lästräning som alltjämt pågår. Rektorn befarar att eleven inte kommer att klara kunskapskraven för årskurs 3 men någon utredning om elevens behov av särskilt stöd har inte gjorts. Sammantaget finner Skolinspektionen att Uppsala Montessoriskola inte gjort det som lagstiftningen kräver, vilket är att skyndsamt starta en utredning om behov av särskilt stöd om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Därefter ska skolan fatta beslut om att upprätta åtgärdsprogram för de elever som ges särskilt stöd alternativt fatta beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram om en utredning visar att en elev inte har ett sådant stödbehov.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Uppsala Montessoriskola AB:s verksamhet vid Uppsala Montessoriskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till elevhälsa, garantin för tidiga stödinsatser och särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Uppsala Montessoriskola AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av juristen Rebecka Rasmuson. Juristen Cecilia Skog har varit föredragande i ärendet.

I ärendets handläggning har även utredare Anna Karlsson medverkat.